

25 let svátku Božího milosrdenství

Svátek Božího milosrdenství se slaví první neděli po Velikonocích, dnes známou jako Neděle Božího milosrdenství. Tento svátek – platný ve všeobecné církvi od roku 2000 - ukazuje jednu z nejdůležitějších pravd křesťanství. Zavedl ho papež Jan Pavel II. v den svatořečení sestry Faustyny s odkazem na zjevení sestry Faustyny Kowalské na žádost samotného Ježíše.

Teologie a milost svátku Božího milosrdenství

Na třech místech svého Deníčku se sv. Faustyna zmiňuje o Pánově příslibu konkrétních, mimořádných milostí, které udělí skrze zbožné přijetí svatého přijímání v den svátku Božího milosrdenství:

„Chci udělit plnomocné odpustky těm duším, které „přistoupí ke zpovědi a k svatému přijímání o svátku mého milosrdenství.“ (Den. 1109)

„...kteří v tento den přistoupí k Prameni života, dosáhnou úplného odpuštění vin a trestů.“ (Den. 300)

„...která duše přistoupí ke zpovědi a svatému přijímání, dosáhne úplného odpuštění vin a trestů.“ (Den. 699)

Proč náš Pán slíbil, že tyto mimořádné milosti vylije právě v tento den? Na jedné straně bychom si měli všimnout liturgického načasování tohoto slibu. Pokud velikonoční oktáv skutečně znamená, jak jednou řekl Jan Pavel II., den „díkůvzdání za Boží dobrotu, kterou prokázal člověku v celém velikonočním tajemství“, pak bychom se neměli divit, že Pán přislíbil mimořádná duchovní dobrodiní těm, kdo v tento den přistoupí ke svatému přijímání ve stavu posvěcující milosti a s dispozicí důvěřovat jeho milosrdné lásce. Ostatně, jaký lepší den bychom mohli v liturgickém kalendáři najít pro tak velkorysé vylití Boží milosti než den, který shrnuje a završuje největší každoroční oslavu velikonočního tajemství? Jak řekl Ježíš svaté Faustyně, v tento zvláštní den v liturgii církve „se otevírají útroby mého milosrdenství, vylévám celé moře milostí na duše, které přistupují k prameni mého milosrdenství“ (Den. 699).

To by byl také důvod, proč Kristus prostřednictvím svaté Faustyny požádal církev, aby o svátku Božího milosrdenství veřejně uctívala jeho obraz. Obraz milosrdného Ježíše má mít o tomto svátku zvláštní místo, protože je viditelnou připomínkou všeho, co Ježíš vykonal svým utrpením, smrtí a zmrtvýchvstáním, a také připomínkou toho, co žádá od nás: abychom mu důvěřovali a byli milosrdní k druhým.

„...Z tohoto důvodu si přeji, aby byl tento obraz první neděli po Velikonocích slavnostně posvěcen a aby se mu dostalo veřejné úcty, aby se o něm dozvěděla každá duše.“ (Den. 341)

Stručně řečeno, stejně jako je samotný svátek slavností, která shrnuje velikonoční tajemství, tak je obraz milosrdného Ježíše vizuálním shrnutím velikonočního poselství. Svátý otec Jan Pavel II. to zdůraznil ve své homilii v den svatořečení sv. Faustyna:

„Z tohoto Srdce Kristova bude blahoslavená sestra Faustyna, kterou od nynějška budeme nazývat světící, vidět dva paprsky, které září a osvětlují svět. Tyto dva paprsky – vysvětlil jí jednoho dne sám Ježíš – ukazují krev a vodu (Den. 299). Krev a voda! Okamžitě si vzpomeneme na svědectví evangelisty Jana, který – když voják na Kalvárii probodl kopím Kristův bok – vidí, jak z něj vytéká krev a voda (srov. J 19,34). Navíc jestliže krev připomíná oběť kříže a dar eucharistie, voda (v Janově symbolice) představuje nejen svatý křest, ale také dar Ducha Svatého (srov. J 3,5; 4,14; 7,37-39).“

Je tedy zřejmé, že Pánův příslib mimořádných milostí udělovaných v den svátku Božího milosrdenství pramení z jeho touhy učinit tento den slavností, hlásáním a uplatňováním milostí jeho milosrdné lásky, která k nám proudí z velikonočního tajemství.

Otec Serafim Michalenko, MIC, nám podrobně vysvětluje ve své brožuře „Boží milosrdenství: Poselství a zbožnost“ další pastorační záměr, který náš Pán zřejmě sledoval v příslibu mimořádných milostí pro svátek Božího milosrdenství: **„Náš Pán tímto příslibem zdůrazňuje nekonečnou hodnotu zpovědi a svatého přijímání jako zázraků milosrdenství. Chce, abychom si uvědomili, že vzhledem k tomu, že eucharistie je jeho vlastní Tělo, Krev, Duše a Božství, je to „Pramen života“ (Den. 300). Eucharistie je Ježíš v těle, živý Bůh, který se chce darovat jako milosrdenství našim srdcím.“**

Proč náš Pán cítil potřebu toto zdůraznit? Protože tomu příliš mnoho lidí ve skutečnosti nerozumí. Buď nevidí potřebu svatého přijímání, nebo ho přijímají jen ze zvyku. Jak vysvětlil svatý Pavel v Listu Korintánům, jedí chléb nebo pijí kalich Páně nehodně, aniž by poznali Tělo Páně (srov. 1 Kor 11,27-29).

Tím, že se zjevil svaté Faustyně, dal náš Pán velmi jasné znamení, že je to On sám, kdo se nám nabízí ve svatém přijímání, a odhalil, jak moc Ho zraňuje, když se k Jeho přítomnosti chováme lhostejně: *„Toužím se spojit s lidskými dušemi, je mým potěšením spojit se s dušemi. Když přicházím ve svatém přijímání k lidskému srdci, mám plné ruce všech milostí a toužím je duším dát, ale duše si mě ani nevšímají, nechávají mě být a zabývají se něčím jiným. Ach, jak je mi smutno, že duše nepoznaly Lásku! Jednají se mnou, jako bych byl něco mrtvého.“* (Den. 1385, 1288, 1447).

Příslib našeho Pána o úplném odpuštění je tedy připomínkou a zároveň výzvou. Připomenutím, že je skutečně přítomný a skutečně živý v eucharistii, plný lásky k nám a čekající na to, až se k němu s důvěrou obrátíme. Je to také výzva, abychom se skrze svátost zpovědi a svaté přijímání obmyli jeho láskou – bez ohledu na to, jak hrozné jsou naše hříchy – a začali svůj život znovu. On nám nabízí nový začátek.

Milost svátku Božího milosrdenství

Dosud nejhlubší analýzu milostí příslibených na svátek Božího milosrdenství vypracoval v 70. letech 20. století P. Ignacy Różycki, jeden z předních polských odborníků na teologii svatého Tomáše Akvinského, který působil jako člen Mezinárodní teologické komise při

Svatém stolci. Otec Rózycki věnoval téměř deset let svého života úkolu provést průřezové a systematické studium spisů sestry Faustyny. Výsledkem bádání byla rozsáhlá 500stránková studie vydaná ve francouzštině, kterou Kongregace pro kauzy svatých předložila Vatikánu jako součást oficiálního procesu o životě a ctnostech sestry Faustyny. Níže uvádíme překlad celé části práce o. Rózyckého, která se přímo týká mimořádných milostí svátku Božího milosrdenství:

Ve věci milosti svátku Božího milosrdenství jsou čtyři body nepochybné:

- (a) „mimořádná milost“ byla přislíbena v souvislosti se svátkem milosrdenství,
- (b) je přímo spojena s přijetím svatého přijímání v tento den,
- (c) spočívá v úplném odpuštění viny a trestu,
- (d) je teologicky možná.

Za prvé, Ježíš přislíbil „zvláštní milost“, protože účel svátku se právě tím uskutečňuje zvlášť jasným a nápadným způsobem. Před ustanovením tohoto přislíbu Ježíš prohlásil: *„Přeji si, aby svátek milosrdenství byl útočištěm a úkrytem pro všechny duše, zvláště pro chudé hříšníky. V tento den se otevírají útroby mého milosrdenství; vylévám celé moře milostí na duše, které přistupují k prameni mého milosrdenství.“* (Den. 699)

Ježíšův záměr se ve světle výše uvedeného citátu zdá být jasný: aby tento svátek byl skutečně útočištěm pro všechny duše, jsou v tento den zcela otevřeny hlubiny Ježíšovy štědrosti, aby vylil – bez jakýchkoli omezení – milosti všeho druhu a každého stupně, i ty nejvzácnější.

Příslib mimořádných milostí je tedy příslibem adresovaným všem duším a potvrzuje, že Ježíšova štědrost v tento den skutečně nemá žádné hranice. Je tedy motivací pro všechny duše, aby v tento sváteční den s velkou, neomezenou důvěrou prosily o milosti, které chce náš Pán v tuto neděli vylít.

Za druhé, získání „zvláštní milosti“ je podmíněno přijetím svatého přijímání první neděli po Velikonocích: „Přistoupit k prameni života“ může v tomto kontextu znamenat jediné: „přijmout svaté přijímání“. V jednom zjevení je sice zmínka (srov. Den. 1109) o svaté zpovědi v den svátku, je to ale potřeba chápat tak, že se tady jedná o to, aby v den svátku byl člověk ve stavu milosti.

Ježíš přece jistě chtěl, aby z této milosti mělo užitek co nejvíce věřících, a proto důsledně nevyžaduje, aby zpověď byla v samotný sváteční den, protože by to bylo nemožné v situaci velkého zástupu lidí, například ve farnostech, kde slouží pouze jeden kněz.

Je přípustné vyvodit, že Pán dovoluje vykonat zpověď několik dní před svátkem Božího milosrdenství; přesto trvá na tom, **aby se přijímání konalo o samotném svátku.**

Za třetí, povaha této zvláštní milosti je definována termínem, který neponechává žádnou dvojznačnost: **úplné odpuštění vin a trestů**. Jak již bylo řečeno, jedná se o úplné odpuštění všech hříchů – které dosud nebyly odpuštěny – a všech trestů, které za hříchy vznikly.

Proto, co se týče odpuštění hříchů, je pak tato milost rovna milosti křtu.

Za čtvrté, **milost úplného odpuštění hříchů a trestů je teologicky možná**, protože ani milost sama, ani podmínky pro její získání neodporují zjevené nauce. Je-li Bůh ochoten udělit tuto milost prostřednictvím svátosti křtu, proč by ji nemohl udělit – kdyby si to přál – prostřednictvím eucharistie, která je největší svátostí? Požadavek důvěry, naprosto nezbytný při každém úkonu této pobožnosti, je jen připomínkou povzbuzení obsaženého v Písmu svatém. A co víc, právě nezměrnost příslibu milosti je nejpřirozenějším způsobem, jak v nás oživit onu bezmeznou důvěru, kterou v nás Ježíš o tomto svátku tak touží vidět.

Ježíš však svou štědrost v tento den neomezuje tím, že by ji omezil pouze na jednu zvláštní milost. Naopak, jak prohlašuje v jednom ze zjevení, touží: *„aby svátek milosrdenství byl útočištěm a záchranou pro všechny duše, a zvláště pro chudé hříšníky.“*

Ježíš si nepřeje, aby tento svátek byl jedním z mnoha podobných svátků, **ale aby byl skutečně útočištěm a úkrytem pro všechny duše**, což má být jeho specifickým rysem, který ho odlišuje od ostatních svátků. Tedy právě tímto způsobem: *„jsou otevřeny útroby mého milosrdenství, vylévám celé moře milostí na duše, které se přiblíží k prameni mého milosrdenství.“*

Ježíš nastiňuje expresivní obraz, který vyjadřuje intenzitu jeho touhy vylít v tento den milosti: *„V ten den jsou všechny nebeské dveře otevřené.“* Tato slova končí výzvou k důvěře: *„Ať se žádná duše nebojí přiblížit se ke mně.“* Tento výrok ukazuje souvislost mezi milosrdenstvím a důvěrou: jedinou adekvátní odpovědí na štědrost milosrdenství je totiž neomezená důvěra.

Jaké praktické uplatnění mají výše uvedená Ježíšova prohlášení? Je třeba je vykládat v kontextu celé úcty k Božímu milosrdenství. Za prvé vidíme, že Ježíš neřekl, že svátek Božího milosrdenství je jediným útočištěm. V Deníčku čteme: *„Dávám lidstvu poslední šanci na záchranu, utéct se k mému milosrdenství.“*

Vedle svátku tedy existují i jiné způsoby, jak nalézt útočiště v milosrdenství; jsou to jiné formy zbožnosti, především neochvějná důvěra, která je jediným prostředkem k čerpání milostí ze zdroje milosrdenství. (srov. Den. 1578) Jsou-li tedy různé formy zbožnosti odvoláváním se k Božímu milosrdenství, pak výše uvedená Ježíšova prohlášení mohou mít jen jeden význam: Ježíš si vroucně přeje, aby svátek Božího milosrdenství byl pro všechny lidi bez výjimky – zejména pro hříšníky – útočištěm par excellence (v plném slova smyslu), nesrovnatelně účinnějším než všechny ostatní formy zbožnosti.

Nejvyšší dokonalost tohoto útočiště se projevuje třemi způsoby: zaprvé univerzálností Božího návrhu. Všichni lidé – i ti, kteří tuto pobožnost dosud nepraktikovali, dokonce i hříšníci, kteří se obrátili teprve o svátku Božího milosrdenství – jsou povoláni k účasti na všech milostech v jejich úplnosti, které Ježíš „připravil“ pro tento svátek. Za druhé se to projevuje v tom, že v tento den jsou lidem k dispozici všechny druhy milostí; duchovní i časná požehnání, a to jak individuální, tak společná a pro celé lidstvo, které „nenajde

pokoj, dokud se s důvěrou neobrátil k prameni mého milosrdenství“. Za třetí, v tento den se bez míry uděluje každý druh milosti, pokud je v přijetí těchto milostí velká důvěra.

Taková mimořádná hojnost milostí není spojena s žádnou jinou formou zbožnosti.

A protože milosrdenství se raduje, když může dávat mnoho, proto Ježíšovo Srdce nachází v tomto svátku velkou radost. Mimořádná štědrost, kterou chce Spasitel projevit, je také důvodem, proč se v tento den nevyžaduje povinná praxe milosrdenství, aby bylo možné získat zvláštní milosti a další přísliby.

Svátek Božího milosrdenství se tedy stane v plném slova smyslu útočištěm pro každého, kdo splní tři podmínky.

1. Pokud k němu přistupujeme s vědomím mimořádné horlivosti, s jakou nás chce Ježíš v tento den naplnit hojností milostí.
2. Budeme-li mít odvahu přinést Ježíši všechny své potřeby – známé i neznámé, časné i duchovní, individuální i společné – ve všech jejich rozměrech (které často přesahují naše znalosti).
3. Svěříme-li své potřeby s důvěrou, která je nejen neochvějná, ale také bezmezná, protože tato důvěra nám otevírá poklady Božího milosrdenství.

V roce 1981 na sympoziu v Krakově, které se konalo u příležitosti 50. výročí zjevení daných sestře Faustyně, přednesl P. Różycki přednášku s názvem „Základní rysy úcty k Božímu milosrdenství“, v níž shrnul svou analýzu mimořádných milostí spojených s nedělí Božího milosrdenství. Protože tato pasáž často vyvolávala nejasnosti, budeme ji níže citovat s následným vysvětlením:

„Nejvýjimečnější milost, kterou Ježíš přislíbil v den svátku milosrdenství, je něco podstatně většího než plnomocné odpustky. Plnomocné odpustky spočívají pouze v odpuštění časných trestů za spáchané hříchy, ale nikdy nejsou odpuštěním hříchů jako takových. Jedinečná milost svatého přijímání přijímaná o svátku Božího milosrdenství je také větší než milosti plynoucí z ostatních svátostí, s výjimkou svátosti křtu, protože odpuštění všech vin a trestů se uskutečňuje pouze ve svátostné milosti křtu. Ve výše citovaném příslibu Kristus spojil odpuštění všech hříchů a trestů s přijetím svatého přijímání o svátku Božího milosrdenství. Jinými slovy, kvůli této milosti povýšil sv. přijímání v den svátku na „druhý křest“. Je zřejmé, že k dosažení úplného odpuštění všech hříchů a trestů musí být svaté přijímání nejen důstojně přijato, ale musí také splňovat základní požadavky zbožnosti Božího milosrdenství. Duchovní dobro věřících vyžaduje, aby věděli, jaké milosti mohou získat přijetím svatého přijímání na svátek Božího milosrdenství a za jakých podmínek.“

Ve výše uvedených výroci otce Różyckého bychom si měli všimnout několika věcí:

„Druhým křtem“ o. Różycki nemyslí přijetí samotného křtu nebo nějakého dalšího křtu (jako osmé svátosti), ale obnovu milosti v duši, která souvisí s tou radostí, jež je výsledkem přijetí svátosti křtu. Tak to chápal otec Różycki, což je zřejmé po přečtení textu (citovaného výše), který připravil pro Vatikán.

Když P. Rózycki napsal, že mimořádná milost svátku Božího milosrdenství „je také větší než milosti plynoucí z ostatních svátostí, s výjimkou svátosti křtu“, nechtěl tím naznačit, že tato milost k nám přichází jinak než skrze přijetí svatého přijímání v tento den – spíše nám jednoduše říká, že na normální cestě pouze svátost křtu vyvolává v duši účinek „úplného odpuštění vin a trestů“. Přijetí svatého přijímání ve stavu milosti jednoduše odnímá všední hříchy a posiluje duši, aby se vyhnula všedním i smrtelným hříchům (KKC, 1394-1395). Na neděli milosrdenství však podle o. Rózyckého (na základě slov našeho Pána ke svaté Faustyně) přijetí svatého přijímání vlévá do duše úplnou obnovu křestní milosti.

To samozřejmě ihned vyvolává otázku, zda odpovídá povaze eucharistie, aby byla zdrojem milosti v tak mimořádné míře. Odpověď je jasná, když se opřeme o učení svatého Tomáše Akvinského a učení církve. Svatý Tomáš prohlašuje zcela jasně:

„Navíc ostatní svátosti nejenže směřují k eucharistii, ale dávají milost, která je jim vlastní, pouze na základě svého vztahu k eucharistii. Pouze eucharistie má sama o sobě moc udělovat milost, zatímco ostatní svátosti mají moc udělovat milost pouze na základě touhy, kterou mají jejich příjemci po přijetí eucharistie.“

Svatý Tomáš pak říká: *„Ve svátosti eucharistie samotné spočívá moc udělovat milost a nikdo tuto moc nemá před přijetím této svátosti jinak než na základě vůle ji přijmout, vyjádřené buď osobním úkonem, jako u dospělých, nebo úkonem církve, jak ji známe, pokud jde o děti. Jedině tato síla způsobuje, že touha po této svátosti přináší milost, která vytváří duchovní život. Zbývá tedy pouze skutečným přijetím této svátosti dosáhnout rozmnožení milosti a zdokonalení duchovního života. Působení svátosti eucharistie se však liší od působení svátosti biřmování. Ta zvětšuje a zdokonaluje milost, aby odolala útokům Kristových nepřátel zvenčí. Eucharistie naproti tomu zvětšuje milost a zdokonaluje duchovní život a směřuje k plnému vnitřnímu rozvoji člověka skrze sjednocení s Bohem.“* (Summa, III, q.79, čl. I, ad I).

V návaznosti na svatého Tomáše v tomto ohledu církev jasně učí, že všechny ostatní svátosti směřují k eucharistii a odvozují od ní svou moc. Tak například v konstituci o posvátné liturgii II. vatikánského koncilu čteme: *„Zvláště z eucharistie se na nás vylévá milost jako z pramene.“* V Katechismu tridentského koncilu jsou zase pastýři nabádáni, aby *„přirovnávali eucharistii k prameni a ostatní svátosti k potokům, neboť Nejsvětější eucharistii je třeba skutečně a nutně nazývat pramenem všech milostí, obsahujícím obdivuhodný zdroj nebeských darů a milostí, a původcem všech svátostí je Kristus Pán, od něhož jako od jejich počátku pocházejí všechna dobra a dokonalosti, které mají ostatní svátosti.“*

Nakonec bychom si měli uvědomit, že teologická analýza svátku Božího milosrdenství a mimořádných milostí, které jsou v tento den k dispozici, teprve začíná. V budoucnu se nepochybně objeví nové perspektivy, které rozšíří přístupy o. Michalenka i P. Rózyckého a doplní jejich práci. V církvi například existuje teologická tradice, která tvrdí, že úplná obnova křestní milosti je duši dostupná v každé svátostné zpovědi, pokud jen duše přichází k Pánu ve stavu dokonalé lítosti, tj. dokonalé lásky k Bohu. Svatá Kateřina Sienská

například v Dialogu (č. 75) píše o tom, že mučednictví, křest touhy a svátost smíření očišťují duši stejným způsobem jako svatý křest. Náš Pán jí řekl: „Vylitím krve a vody jsem ti ukázal svatý křest vody, který jsi přijala mocí mé krve. Ukázal jsem ti však také křest krví, který se uskutečňuje dvěma způsoby. První se týká těch, kdo jsou pokřtěni svou vlastní krví vylitou za Mě. Protože nemohli přijmout žádný jiný křest, jejich vlastní krev má moc skrze Mou. Jiní jsou křtěni ohněm, když si s láskou přejí být pokřtěni, ale nemohou. Existuje také druhý způsob, jak duše přijímají tento křest krví – obrazně řečeno. Ten je udělen Mou Božskou Láskou, protože vím, jak lidé hřeší svou slabostí. Ani tato slabost, ani nic jiného je nemůže donutit k hříchu, pokud nechtějí, ale protože jsou slabí, upadají do smrtelného hříchu a ztrácejí milost, kterou získali skrze moc Mé Krve ve křtu. Moje Božská Láska jim tedy musela ponechat trvalý křest Krví, který je dostupný skrze upřímnou lítost nad jejich hříchy a svatou zpověď, jakmile jsou schopni se vyzpovídat před Mými služebníky, kteří mají klíč ke Krví. Tuto Krev vylévají na duše kněží udělováním rozhřešení. Pokud však nejsou schopni zpovědi, stačí upřímná lítost, aby jim ruka Mého milosrdenství udělila plody Mé drahocenné Krve. Vidíte tedy, že tento křest trvá po celou dobu a duše by se jím měla očišťovat až do konce, a to způsobem, který jsem vám řekl. V tomto křtu zakoušíte, že těžkosti úkonu Mého utrpení na kříži měly konec, ale že plody tohoto utrpení, které jste skrze Mě přijali, jsou nekonečné. To se děje skrze nekonečnou božskou přirozenost spojenou s konečnou lidskou přirozeností v Kristu.“

Podle svaté Kateřiny Sienské je tedy úplná obnova křestní milosti pro duši dosažitelná díky Božímu milosrdenství různými způsoby a obnova těchto milostí by měla být stálým rozlišovacím znakem duše při jejím směřování k dokonalosti. Je-li tomu tak, co je tak „mimořádného“ na tom, že se o neděli Božího milosrdenství mluví o křestní milosti obnovy nabízené duším? Nejsou nám takové mimořádné milosti dostupné neustále?

Nejprve prozkoumáme povahu této mimořádné milosti.

Někdo může – teoreticky – kdykoli obdržet úplné odpuštění vin a trestů prostřednictvím svátosti zpovědi spojené se svatým přijímáním (pokud obě svátosti přijme ve stavu dokonalé lásky k Bohu). Kolik věřících však přijímá tyto svátosti s takovou čistou dispozicí? Obvykle jsou úmysly kajícího/přijímajícího složitější, kombinují bázeň před Bohem spolu s láskou k němu a – do jisté míry – zachovávají připoutanost ke hříchům. V důsledku toho jsou sice hříchy odpuštěny, ale časný trest, který z nich vyplývá, zůstává (viz KKC 1472-1473). Tento časný trest lze samozřejmě zcela vyvážit získáním plnomocných odpustků, které církev uděluje za určitých podmínek (odřikávání určitých modliteb, dávání almužny, návštěva chrámu atd.), ale pokud tyto skutky nejsou konány s čistou láskou k Bohu – pak mohou být odpustky pouze částečné, nikoli plnomocné. Úplné odpuštění vin a trestů, uskutečněné mocí samotné svátosti (ex opere operato), je duši běžně dostupné pouze ve křtu. To, co Ježíš slíbil světu prostřednictvím svaté Faustyny, znamená úplnou obnovu téže křestní milosti – úplné odpuštění vin a trestů – a je od nynějška věřícím dostupné tím, že ve stavu milosti přijímají svaté přijímání v den svátku Božího milosrdenství.

Jinými slovy lze říct, že to, co činí svátek Božího milosrdenství tak výjimečným, není jen velikost slíbené milosti, ale také **jedinečně snižené požadavky na její přijetí**: přijetí svatého přijímání se srdcem naplněným **pouze důvěrou v Boží milosrdenství**. Lze říct, že tato „důvěra“ ještě není aktem dokonalé lásky k Bohu, není ještě dokonalou lítostí. Důvěra v Boha totiž zahrnuje pouze věrné setrvávání s Bohem kvůli dobrodiním, která slíbil. Jako taková je pouze nutnou podmínkou pro vznik dokonalé lásky v duši z Boží milosti: čisté, nesobecké lásky k Bohu kvůli němu. Důvěra je otevření duše vírou, nadějí, pokorou a pokáním pro přijetí všech nejvznešenějších milostí – a zejména daru dokonalé lásky – ze Srdce Spasitele. Otec Rózycki popisuje důvěru takto:

„Pavel a celá křesťanská teologie popisuje stejný přístup jako naději, božskou ctnost naděje, která vyrůstá z živé víry v nekonečnost Boží lásky a dobroty vůči nám. Je neoddělitelná od pokory neboli upřímnosti a hlubokého přesvědčení, že všechno dobré v nás a v tom, co děláme, je dílem Božím a jeho darem. Tato důvěra-naděje zakládá otevření duše daru Boží milosti a prosba o ni je přístupem, který vyjadřuje nepřetržitou a nejúčinnější modlitbu.“

Ve skutečnosti je právě tento postoj – důvěry a ničeho jiného – tím, co od nás Ježíš žádá o svátku Božího milosrdenství, abychom přijali celý oceán jeho milosrdenství (Den. 1520, 1578):

„Otevřel jsem své Srdce jako živý pramen milosrdenství, ať z něj všechny duše čerpají život, ať přistupují k tomuto moři milosrdenství s velkou důvěrou. Čím více duše důvěřuje, tím více dostane.“

Někdo by však přesto mohl říct: Proč se říká, že „dveře“ Božího milosrdenství jsou plně otevřené jen o tomto konkrétním svátku, a ne raději při každém svatém přijímání?

Tato námitka připomíná námitku některých radikálních protestantských reformátorů šestnáctého a sedmnáctého století proti tvrzení, že svaté přijímání dává duším zvláštní milosti jedinečným a důvěrnějším způsobem, než jaký je duším běžně dostupný prostřednictvím praxe společné modlitby. Proč tímto způsobem omezujeme Boží milost? Odpověď zní, že nemáme v úmyslu omezovat Boží milosrdenství – Bůh má vždy možnost vylít na nás své milosrdenství jakýmkoli způsobem a kdykoli, ale máme v úmyslu věřit jeho příslibům. Z Písma víme, že Otec slíbil, že jedinečného a důvěrného společenství s jeho Synem lze dosáhnout prostřednictvím svaté eucharistie, a z Kristových prorockých zjevení svaté Faustyně, že přislíbil jedinečnou hojnost milostí – úplnou obnovu křtu – těm, kdo v den svátku Božího milosrdenství přijmou svaté přijímání ve stavu posvěcující milosti s velkou důvěrou v jeho milosrdenství. Není tomu tak proto, že by Kristus byl „lakomý“ nebo že by nám takovou plnou milost odepřel v jinou dobu, ale proto, že jeho vlastní božský způsob působení spočívá v tom, že nám dává milost takovým způsobem a v takovou dobu, která je pro nás nejlepší k jejímu přijetí. Například: tvorům složeným z duše a těla chce dát duchovní milosti tělesným způsobem: skrze konsekraci, transsubstanciaci chleba a vína. Způsob, jakým se dar uděluje, je tedy přizpůsoben povaze a potřebám jeho příjemců. Stejně tak duším, které chtějí přijmout Kristovu lásku a vzájemně Pána milovat (tedy nám všem), náš Pán slíbil, že nejvšednějších milostí jeho milosrdenství lze

dosáhnout pouze přijetím svatého přijímání s postojem důvěry v jeho milosrdenství, a to v tomto konkrétním čase - ba právě v tento konkrétní den - v liturgickém cyklu, který je nejlépe uzpůsoben k tomu, aby maximalizoval a co nejlépe předurčil duše k postoji důvěry: a tak je tomu i v samotném oktávu Velikonoc, kdy vrcholí a končí slavení velikonočního tajemství.

Dějiny svátku

Výběr první neděle po Velikonocích není náhodný – na tento den připadá oktáv Zmrtvýchvstání Páně, který završuje oslavu Kristova velikonočního tajemství. Toto období v liturgii církve odhaluje tajemství Božího milosrdenství, které se nejplněji projevilo právě v Kristově umučení, smrti a zmrtvýchvstání. Jinými slovy, nebylo by díla vykoupení, kdyby nebylo Božího milosrdenství.

Přípravou na slavení svátku je novéna, spočívající v modlitbě Korunky k Božímu milosrdenství po devět dní, počínaje Velkým pátkem. V této novéně – řekl sám Ježíš – uděluji duším všechny milosti (srov. Den. 796).

Svátek Božího milosrdenství poprvé zavedl do liturgického kalendáře kardinál Franciszek Macharski pro krakovskou arcidiecézi (1985) a poté někteří polští biskupové ve svých diecézích. Na žádost polského episkopátu zavedl Jan Pavel II. tento svátek pro všechny diecéze v Polsku v roce 1995. Po kanonizaci sestry Faustyny 30. dubna 2000 vyhlásil papež tento svátek za slavnost platnou pro celou církev.

Inspirací pro zavedení svátku Božího milosrdenství bylo přání samotného Ježíše, které sdělil sestře Faustyně. Pán Ježíš jí řekl: „Přeji si, aby první neděle po Velikonocích byla svátkem milosrdenství.“ (Den. 299) „Přeji si, aby svátek milosrdenství, byl útočištěm a úkrytem pro všechny duše, zvláště pro chudé hříšníky. V tento den jsou otevřeny útroby mého milosrdenství a já vylévám celý oceán milostí na duše, které přistupují k prameni mého milosrdenství. Každá duše, která přistoupí ke zpovědi a svatému přijímání, dosáhne úplného odpuštění hříchů a trestů. V ten den se otevírají všechny vývody Božího milosrdenství, jimiž proudí milosti.“ (Den. 699)

První zjevení měla sestra Faustyna v roce 1931 v Plocku a později ve Vilniusu. Podle jejích pokynů namaloval malíř Eugeniusz Kazimirowski v roce 1934 ve Vilniusu obraz, známý jako obraz milosrdného Ježíše nebo obraz Božího milosrdenství s nápisem „Ježíši, důvěřuji Ti“. V té době byly také vytištěny jeho malé černobílé reprodukce. Obraz byl umístěn v kostele svatého Michala ve Vilniusu, který byl v roce 1948 zabaven Sověty, ale věřící obraz tajně zakoupili a ukryli.

Drobné modlitební knížky s Korunkou a reprodukcí obrazu milosrdného Ježíše byly za druhé světové války velmi oblíbené. Existuje mnoho svědectví, že právě v těžkém válečném období se věřící spontánně obraceli k Božímu milosrdenství. Polští vojáci šířili poselství sestry Faustyny po celém světě.

Díky Polákům z Andersovy armády, která vznikla v Sovětském svazu v roce 1941, se úcta k Božímu milosrdenství dostala do Íránu, Palestiny, Libanonu, Egypta a odtud do Afriky a Itálie. Velké zásluhy o šíření kultu za hranicemi měl mariánský kněz Józef Jarzębowski,

který během okupace uprchl z Vilnius, když si vzal paměti o pobožnosti Božího milosrdenství otce Michaela Sopočka, zpovědníka s. Faustyny, a téměř zázračně se dostal do Spojených států, přičemž procestoval Sibiř a Japonsko. Ještě za války vyšly texty novény, Korunky a litanie k Božímu milosrdenství v němčině, litevštině, francouzštině, italštině a angličtině.

V roce 1943 zpovědník sv. Faustyny v Krakově, jezuita P. Józef Andrasz, posvětil druhý obraz milosrdného Ježíše, který namaloval Adolf Hyła, rovněž podle vize s. Faustyny, a daroval ho klášterní kapli Kongregace Sester Matky Božího milosrdenství v Łagiewnikách. P. Andrasz také inicioval pobožnosti ke cti Božího milosrdenství. Kaple, která dosud sloužila sestrám a lidem, o které sestry pečovaly, se stala místem veřejných bohoslužeb. Obraz se velmi rychle proslavil četnými milostmi.

Bezprostředně po skončení války, již v roce 1946, se do záležitosti schválení kultu zapojili polští biskupové. V roce 1948 byla Svatému stolci předložena žádost o zavedení svátku Božího milosrdenství v souladu s pokyny, které sestra Faustyna obdržela (srov. Den.: 49, 88, 1530). Dne 27. února 1948 vysílala vatikánská rozhlasová stanice pořad o sestře Faustyně a jejím poslání.

Podle Marie Winowské, autorky životopisu sestry Faustyny, který byl ve Francii vydán péčí otců pallotínů už v roce 1958, byla koncem padesátých let apoštolka Božího milosrdenství známá v celé Evropě, Americe, Austrálii, mnoha zemích Asie a Afriky. Teologické texty o Božím milosrdenství a obrázky spolu s Korunkou k Božímu milosrdenství byly vydány v angličtině, francouzštině, španělštině, portugalsštině, italštině, němčině a v tehdejší liturgickém jazyce církve, latině. Letáky s obrazem milosrdného Ježíše byly přeložené také do litevštiny, lotyštiny, holandštiny, češtiny, slovenštiny, ukrajinštiny, maďarštiny a chorvatštiny.

V této situaci bylo poměrně překvapivé oznámení Svatého oficia z roku 1958, které zpochybnilo nadpřirozenost zjevení sestry Faustyny, postavilo se proti zavedení svátku Božího milosrdenství a zakázalo šíření obrázků a spisů propagujících tuto úctu ve formách, které navrhovala sestra Faustyna. Pochybnosti se netýkaly ani tak samotné pobožnosti, ale pramenily z určitých nesrovnalostí v jejích formách. Hlavním důvodem dekretu Svatého oficia o zákazu nového kultu bylo šíření úryvků z „Deníčku“ sestry Faustyny, buď vytržených z kontextu, nebo nepřesných a „opravených“ jednou ze sester, přítomných v italském překladu, který se dostal do kongregace. Vatikánští odborníci se opírali o nepřesné a chybně přeložené rukopisné kopie „Deníčku“. Jejich autorka, sestra Ksawera Olszamowska, jednající v dobré víře, Faustynino dílo poněkud „opravila“. Vynechala části textu, které měly mnoho stran, vynechala mnoho vět a změnila význam některých formulací.

V druhé nótě Svatého oficia z 6. března 1959 však autoři ustoupili od negativního hodnocení pravdivosti zjevení a samotné šíření kultu tak striktně nezakázali, ale svěřili to „obezřetnosti biskupů, včetně odstranění obrázků, které již mohly být vystaveny k uctívání“. V důsledku toho byly obrazy z chrámů odstraněny a bohoslužby přerušeny.

Tehdejší krakovský arcibiskup metropolita Eugeniusz Baziak však rozhodl, že obraz Adolfa Hyty zobrazující milosrdného Ježíše, spojený se zjevením sestry Faustyny, zůstane tam, kde byl, tedy v kapli kláštera v Łagiewnikách.

Klíčovou roli při zrušení zákazu a dalším rozvoji kultu Božího milosrdenství sehrál nástupce arcibiskupa Baziaka, arcibiskup Karol Wojtyła, který nepochyboval o pravdivosti zjevení sestry Faustyny a o zvláštní aktuálnosti poselství o Božím milosrdenství. Jako mladý kněz se často vracel do kaple v Łagiewnikách. V kronice sester je zaznamenáno, že otec Wojtyla několikrát kázal třetí neděli v měsíci při mši svaté a pobožnosti k Božímu milosrdenství.

Jako krakovský arcibiskup od roku 1964 Wojtyła přijal moudrou strategii, že nejprve přivede k zahájení proces blahořečení sestry Faustyny a teprve poté podnikne kroky k propagaci kultu Božího milosrdenství.

Informační proces o sestře Faustyně v krakovské arcidiecézi začal v roce 1965, skončil po dvou letech a v roce 1968 byl zahájen její beatifikační proces na vatikánské Kongregaci pro kauzy svatých. V té době kardinál Wojtyła nařídil nové vydání Deníčku, kde byl text doslovně opsán, bez vynechávek a doplňků a s důrazem na podtrhávání tužkou, kterým s. Faustyna vyznačovala Ježíšova slova. Teologickou expertízu „Deníčku“ s. Faustyny zadal o. Ignáci Różyckému z Papežské teologické fakulty v Krakově, o němž bylo známo, že ho poselství s. Faustyny nepřesvědčilo. Objektivní, vědecká analýza, kterou napsal, však položila základ k tomu, aby Pavel VI. na jaře roku 1978 zrušil omezení kultu Božího milosrdenství. Za půl roku se stal papežem kardinál Wojtyła.

V roce 1980 Jan Pavel II. vyhlásil encykliku „Dives in misericordia“ o Božím milosrdenství. Důležitou etapou ve vývoji kultu bylo blahořečení sestry Faustyny (18. dubna 1993 v Římě). O sedm let později, 30. dubna 2000, byla blahoslavená s. Faustyna Kowalská Janem Pavlem II. svatořečena.

Dne 5. května 2000 Kongregace pro bohoslužbu vydala dekret, podle kterého je svátek Božího milosrdenství zaveden v celé církvi. Byly tak naplněny pokyny Pána Ježíše formulované během zjevení.

V Polsku přispělo k rozvoji kultu Božího milosrdenství také kritické vydání Deníčku v původní podobě, které vyšlo v roce 1981. V polovině 80. let 20. století již nebylo diecéze, která by neměla farnost Božího milosrdenství.

Svátek Božího milosrdenství zařadil do liturgického kalendáře nejprve kardinál Franciszek Macharski pro krakovskou arcidiecézi (1985) a poté někteří polští biskupové ve svých diecézích. Na žádost polského episkopátu zavedl Jan Pavel II. tento svátek pro všechny diecéze v Polsku v roce 1995. Po kanonizaci sestry Faustyny 30. dubna 2000 vyhlásil papež tento svátek za platný pro celou církev.

Dne 17. srpna 2002 Jan Pavel II. světil svět Božímu milosrdenství. Toho dne v Krakově-Łagiewnikách vysvětil nový chrám zasvěcený Božímu milosrdenství a založil zde světovou svatyni Božího milosrdenství.

„Tobě dnes svěřujeme osud světa a každého člověka. Skloň se k nám hříšníkům, uzdrav naše slabosti, přemáhej všechno zlo, dej, ať všichni obyvatelé země zakusí tvé milosrdenství, aby v tobě, Trojjediný Bože, vždycky našli zdroj naděje,“ modlil se tehdy papež a svěřil celý svět Božímu milosrdenství.

„Činím to s vroucím přáním, aby poselství o milosrdné Boží lásce, které zde bylo hlásáno prostřednictvím sestry Faustyny, zasáhlo všechny obyvatele země a naplnilo jejich srdce nadějí. Kéž se toto poselství rozšíří z tohoto místa do naší milované vlasti a do celého světa,“ vysvětlil a apeloval: „Tato jiskra Boží milosti musí být zažehnuta. Je třeba předávat světu oheň milosrdenství, protože v Božím milosrdenství svět nalezne mír a člověk štěstí.“

„Tento úkol svěřuji vám, drazí bratři a sestry, církvi v Krakově a v Polsku, a všem ctitelům Božího milosrdenství, kteří sem přijedou. Budte svědky milosrdenství!“ - vyzval.

Je příznačné, že Jan Pavel II. zemřel po prvních nešporách svátku Božího milosrdenství, 2. dubna 2005, slavnosti, kterou sám ustanovil.

Vývoj úcty k Božímu milosrdenství ve světě

Do svatyně Božího milosrdenství v krakovských Łagiewnikách se každoročně sjíždí kolem 2,5 milionu poutníků z Polska i ze všech kontinentů.

Jedním z plodů zasvěcení světa Božímu milosrdenství v Krakově bylo rozhodnutí zřídit svatyni Božího milosrdenství ve Vilniusu, městě, kde sestra Faustyna zažila většinu svých zjevení. Kardinál Audrys Juozas Bačkis, metropolita vilniuský, který byl přítomen oslavám v Łagiewnikách, se rozhodl pracovat na oživení zbožnosti v celé Litvě. Prvním krokem bylo otevření svatyně Božího milosrdenství. Za tímto účelem kardinál renovoval kostel Nejsvětější Trojice ve Vilniusu, kam v září 2005 přenesl zázračný, první obraz milosrdného Ježíše. Obraz byl od války několik desetiletí ukryt v jedné běloruské farnosti, do Vilniusu se vrátil v roce 1987 a původně byl umístěn v kostele Svatého Ducha. Dnes se ve svatyni Božího milosrdenství ve Vilniusu každý den slaví liturgie v litevštině i polštině a v mnoha dalších jazycích. Přicházejí sem poutníci z celého světa.

V Polsku je kromě svatyně v Krakově-Łagiewnikách kult Božího milosrdenství rozšířen v několika dalších svatyních, a to v Płocku, u pallotínů v Údolí milosrdenství v Čenstochové, v Myśliborzi, v pallotinském kostele v Ożarově Mazowieckém, v Kališi, ve Varšavě, v Białystoku a ve Świnici Warcké – ve farnosti, kde se narodila sv. Faustyna.

Vilnius je hlavním místem zjevení sestry Faustyny a dnes je po Krakově druhým centrem úcty k Božímu milosrdenství. Ve vilniuské svatyni se nachází jediný obraz milosrdného Ježíše, který namaloval Eugeniusz Kazimirowski ještě za života svaté Faustyny a podle pokynů samotného Ježíše, který je vizionáře předal. Od jiných kopií obrazů se liší především tím, že Ježíš se dívá dolů. Jak sestra Faustyna zaznamenala ve svém „Deníčku“: „Můj pohled z tohoto obrazu je jako pohled z kříže.“ (Den. 326)

V Itálii je hlavním místem šíření úcty k Božímu milosrdenství Centro della Divina Misericordia v kostele Santo Spirito in Sassia v Římě nedaleko Vatikánu. Specifickou formou šíření úcty k Božímu milosrdenství v této zemi je putování obrazu milosrdného

Ježíše do farností a řeholních společenství, která si to přejí. Několikadenní putování obrazu milosrdného Ježíše ve farnosti nebo komunitě končí zasvěcením Božímu milosrdenství a závazkem modlit se Korunku a slavit Hodinu milosrdenství.

V Německu působí od roku 1987 sekretariát Brilon Schwester Faustine, který vydává a distribuuje obrázky, leporela a knihy propagující poselství svaté Faustyny a její spiritualitu.

Ve Francii od konce druhé světové války šíří kult Božího milosrdenství kněží pallotini ze střediska v Osny u Paříže. V roce 1993 byl po 35leté přestávce obnoven časopis s názvem „Messenger de la Misericorde Divine“. Kult milosrdného Ježíše se ve Francii slaví asi ve 100 kostelech, kaplích a řeholních společenstvích. To právě pallotini z Francie poskytli peníze otcům pallotinům z ČR na zahájení vydávání časopisu „Apoštol Božího milosrdenství“ v českém jazyce, který otcové pallotini vydávají od roku 2006 dodnes.

V Portugalsku se o šíření úcty k Božímu milosrdenství stará Apoštolát Božího milosrdenství se sídlem v Balsamao. Kromě Balsamao existuje v Lisabonu centrum pro pobožnost Božího milosrdenství založené sdružením laických katolíků s názvem „Obnovit vše v Kristu“.

V Anglii a Irsku existuje řada center uctívání Božího milosrdenství, která vedou mariánští kněží i laici. Příkladem je Fawley Court v anglickém Henley-on-Thames. Toto centrum rozvíjí pastorační a publikační činnost.

V Maďarsku je hlavním centrem úcty k Božímu milosrdenství Eger a osobou odpovědnou za kontakty a spolupráci mezi maďarským episkopátem a svatyní v Krakově-Łagiewnikách je místní sufragánní biskup István Katona.

Na Slovensku kněží pallotini vybudovali kostel zasvěcený Božímu milosrdenství ve Spišské Nové Vsi a od roku 1997 vydávají časopis „Apoštol Božího milosrdenství“.

Ve Švédsku se od roku 1995 pravidelně schází skupina ctitelů Božího milosrdenství ve farnosti Panny Marie v Malmö. Podobné skupiny působí v Borasu a Göteborgu.

Velmi živě se kult milosrdenství rozvíjí od druhé světové války ve Spojených státech. V současné době existuje v USA 75 svatyní Božího milosrdenství v čele s Národní svatyní Božího milosrdenství Spojených států ve Stockbridge ve státě Massachusetts.

Kult, iniciovaný zjevením svaté Faustyny, je rozšířen také v Jižní Americe a Africe, na Filipínách, v Koreji, kde otcové pallotini vybudovali poutní místo Božího milosrdenství, a na Novém Zélandu. V Austrálii existuje Bratrstvo Božího milosrdenství, které má více než 5 000 členů ze 14 zemí. Velmi živým pastoračním a vydavatelským centrem je také kanadské společenství ve Verdunu, jehož členové se starají o morálně ztracené lidi.

Ctitelé Božího milosrdenství jsou sdruženi také ve dvou mezinárodních organizacích: Sdružení apoštolů Božího milosrdenství „Faustinum“, které má asi 5 000 členů z více než 40 zemí, a mnohamilionovém Apoštolském hnutí Božího milosrdenství. Jen ve Spojených státech k němu patří přibližně milion lidí.

Na šíření poselství Božího milosrdenství se podílejí zejména Kongregace sester Matky Božího milosrdenství, k níž sestra Faustyna patřila, Kongregace milosrdných sester Ježíšových, kterou v roce 1942 ve Vilniusu založil duchovní vůdce a zpovědník sestry Faustyny, blahoslavený otec Michal Sopoćko, otcové Mariané a otcové pallotini.

Redakce „Apoštola Božího milosrdenství“

V článku byly použity texty z www.kail.pl, Marcin Przeciszewski / Varšava a úryvky brožury „Understanding Divine Mercy“, vydané The John Paul II Institute of Divine Mercy, Stockbridge 2003, které byly redakčně upravené.

Více textů o účtě k Božímu milosrdenství najdete na www.slavkovice.cz

